

Bölüm 5: Dizgi Algoritmaları

Algoritmalar

Dizgi Algoritmaları

- Metinlerle dolu bir dünyada yaşıyoruz.
  - E-postalar, mesajlar, sosyal medya paylaşımları, haber metinleri...
- Bilgisayarlarımızda her gün sayısız metinle karşılaşırız.
- Peki, bu metinler nasıl düzenlenir ve analiz edilir?
- Dizgi (String) algoritmaları,
  - metinlerde arama,
  - değiştirme,
  - karşılaştırma gibi işlemleri gerçekleştirir.

Dizgi Eşleştirme Algoritmaları

- Brute Force (Kaba Kuvvet):
  - Metinde *her konumdaki* değer, örüntü ile eşleştirmek için kontrol edilir.
  - Maksimum sayıda karşılaştırma gerektirebilir.
- Knuth-Morris-Pratt (KMP)
  - Başlangıçta *tablo* oluşturularak arama süresi azaltılır,
  - Karakter karşılaştırmalarını azaltarak hızlı çalışır.
- Boyer-Moore
  - Uzun aramalarda etkili. Kök bulma ve *kaydırma* stratejisi kullanır.
- Rabin-Karp Algoritması
  - Olasılıksal bir algoritma. *Hashing* kullanır.

Dizgi Sıkıştırma Algoritmaları

- Sıralı Sıkıştırma Kodlaması (Run Length Encoding)
  - Aynı veri değerleri tek bir *değer* ve *sayı* olarak saklanır.
  - Tekrar eden değerler yerine tekrar eden veri sayısı saklanır.
- Lempel-Ziv-Welch (LZW)
  - GIF gibi formatlarda kullanılan sözlük tabanlı sıkıştırma algoritması.
  - Tekrar eden örüntüleri *sözlük* oluşturarak kısa sembollerle temsil eder.
  - Dinamik bir sözlük kullanarak sıkıştırma sağlar.

Dizgi Sıralama Algoritmaları

- Sözlüksel Sıralama (Lexicographic Order)
  - Dizgiler, *alfabetik* sıraya benzer sıralanır.
  - Her karakterin *ASCII* değeri karşılaştırılarak sıralama yapılır.
- Radix Sıralama
  - Karşılaştırmalı olmayan bir tam sayı sıralama algoritmasıdır.
  - Veriler tamsayı anahtarlarına sahiptir.
  - Aynı konumda aynı değeri paylaşan verileri *gruplandırarak* sıralar.
  - Her basamak için ayrı ayrı işlem yapılır.

Dizgi Ayırıştırma (Parsing) Algoritmaları

- Düzenli İfadeler (Regular Expressions)
  - Bir arama örüntüsünü tanımlayan karakter dizisi,
  - Belirli bir örüntüye uyan tüm dizgileri bulmak için kullanılır
- Sonlu Durum Makineleri (Finite State Machines - FSM)
  - Dizgi içindeki örüntüleri tanımak için kullanılan hesaplama modelleri,
  - Belirli bir girdi dizisindeki *geçişlerin* durumlarını izleyen bir otomat,
  - Karmaşık ayırıştırma ve analiz işlemlerinde kullanılır.

Dizgi Düzenleme Mesafesi Algoritmaları

- Levenshtein Mesafesi
  - İki dizgi arasındaki benzerliği ölçen bir metrik,
  - Bir dizgiden diğerine dönüştürmek için gereken minimum tek karakterli *düzenleme sayısı* olarak tanımlanır.
- En Uzun Ortak Alt Dizi (Longest Common Subsequence - LCS)
  - İki dizginin *ortak olan en uzun* alt dizisi,
  - Karakterlerin sıralı olmasını gerektirmez, ancak sıra korunmalıdır.
  - Dizgiler arasındaki benzerlik veya farkı belirlemek için kullanılır.

Dizgi Dönüşüm Algoritmaları

- Sonek Dizisi (Suffix Array)
  - Bir dizginin tüm son eklerinin bir dizisi.
  - Dizgi içindeki alt dizgilerin bir temsili olarak kullanılır.
- Burrows-Wheeler Dönüşümü (BWT)
  - Bir dizginin tersine dönüştürülmesiyle elde edilen yeni bir form,
  - Bzip2 gibi sıkıştırma algoritmaları için ön işlem adımı olarak kullanılır.

String Naive Algoritması

- Metin içinde belirli bir örüntüyü (*pattern*) arayan basit bir algoritma.
- *Naive* (Saf) olarak adlandırılır çünkü basit bir yaklaşım kullanır.
- Ortalama ve en kötü durumda $O(m\ n)$ zaman karmaşıklığına sahiptir.
  - (m: örüntü uzunluğu, n: metin uzunluğu)

İşleyiş

- Metindeki her karakter için örüntünün ilk karakterinin eşleşip eşleşmediği kontrol edilir.
- Eşleşen karakterlerin tümü için örüntünün tam olarak eşleşip eşleşmediğini kontrol edilir.
  - Eşleşme Durumu: eşleşme pozisyonu rapor edilir.
  - Eşleşmeme Durumu: sonraki karakterler kontrol edilir.
- Metindeki tüm karakterler için adımlar tekrarlanır.

Brute Force - Naive

T	H	I	S		I	S		A		S	I	M	P	L	E		E	X	A	M	P	L	E
S	I	M	P	L	E																		
	S	I	M	P	L	E																	
		S	I	M	P	L	E																
			S	I	M	P	L	E															
				S	I	M	P	L	E														
					S	I	M	P	L	E													
						S	I	M	P	L	E												
							S	I	M	P	L	E											
								S	I	M	P	L	E										
									S	I	M	P	L	E									
										S	I	M	P	L	E								

Brute Force - Naive

HELLO WORLD

Brute Force - Naive

Brute Force - Naive

Brute Force - Naive

Brute Force - Naive

Brute Force - Naive

Brute Force - Naive

Brute Force - Naive

Brute Force - Naive

Brute Force - Naive

Knuth-Morris-Pratt (KMP) Algoritması

- Metin içinde belirli bir örüntüyü bulmak için kullanılır.
- *Donald Knuth, Vaughan Pratt* ve *James H. Morris* tarafından geliştirilmiştir.
- Ortalama ve en kötü durumda $O(m + n)$ zaman karmaşıklığına sahiptir.
  - (m: örüntü uzunluğu, n: metin uzunluğu)

İşleyiş

- Ön İşleme: Örüntü içindeki her karakter için,
  - eşleşme durumunda geri dönecek pozisyonları belirleyen,
  - en uzun önek(*suffix*) eşleşmesini bulan bir tablo oluşturulur.
- Örüntü Arama: Metin içinde arama yapılırken,
  - örüntü ile eşleşmeyen karakterlerde geri dönecek pozisyonlar,
  - tablodan elde edilen geri dönüş değerleri kullanılarak hesaplanır.
- Eşleşme Kontrolü: Eşleşen karakterlerin tümü için örüntünün tam olarak eşleşip eşleşmediği kontrol edilir.

Örnek

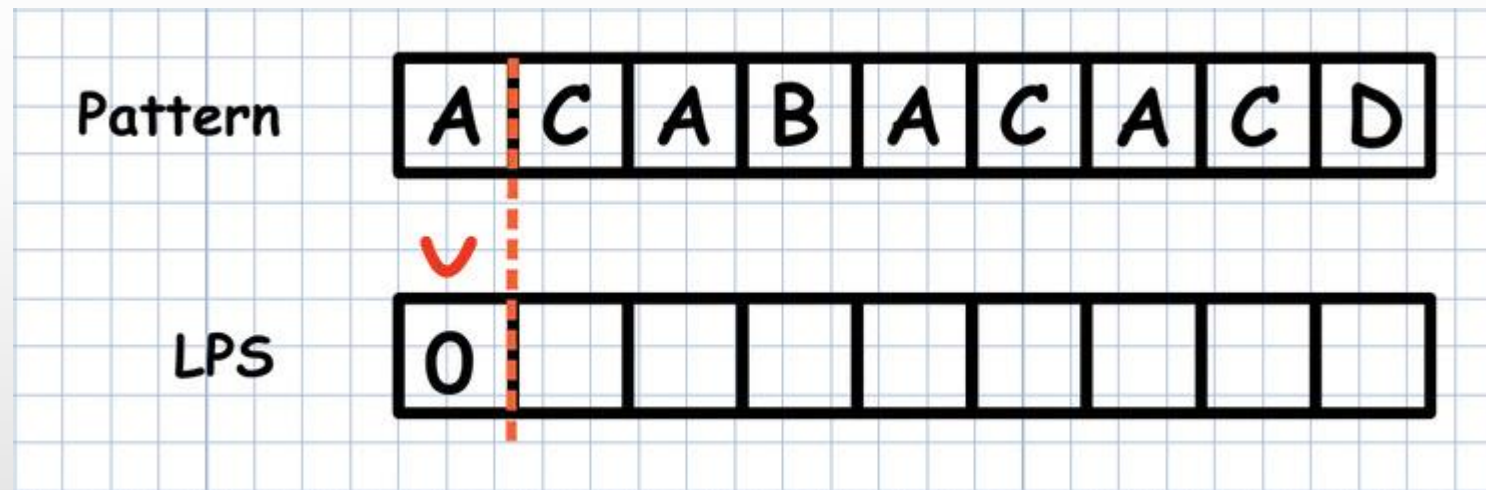

- Metin: "ababcababababd"
- Örüntü: "ababd"
- Örüntü Tablosu:
  - a: 0, b: 0, a: 1, b: 2, d: 0

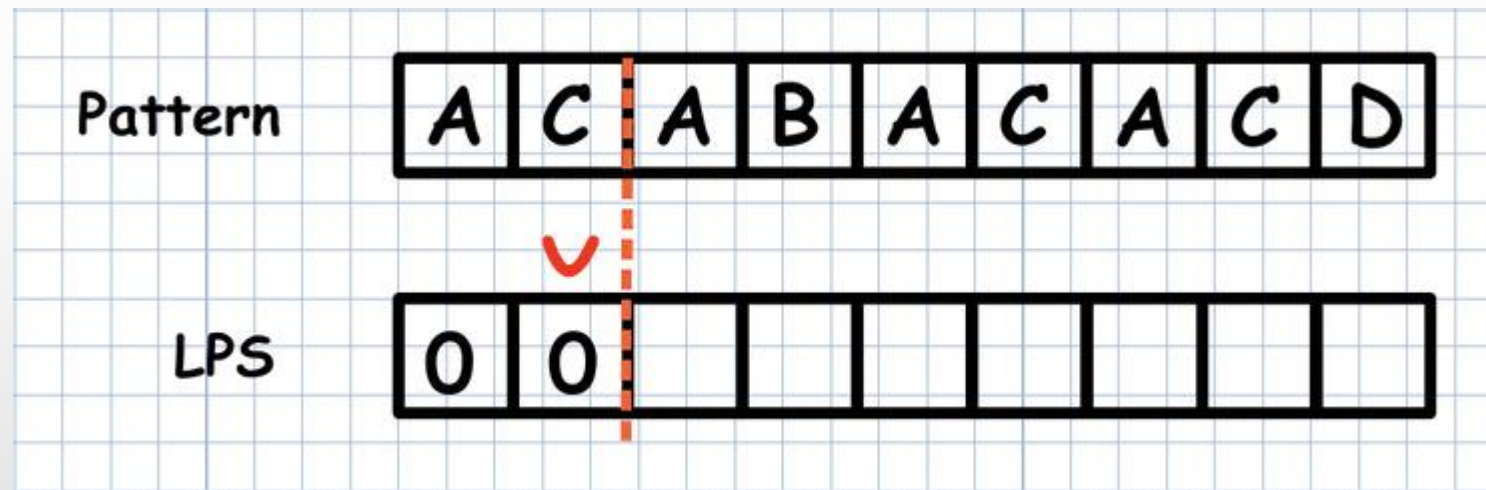
Knuth Morris Pratt

- *Longest Proper Prefix*

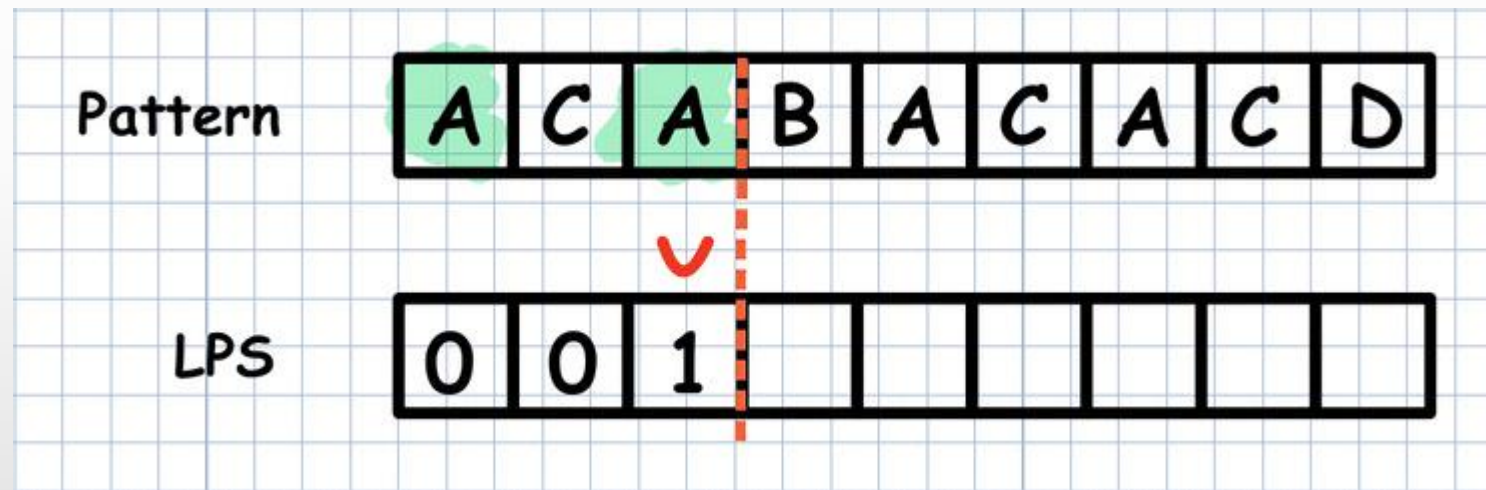

Knuth Morris Pratt

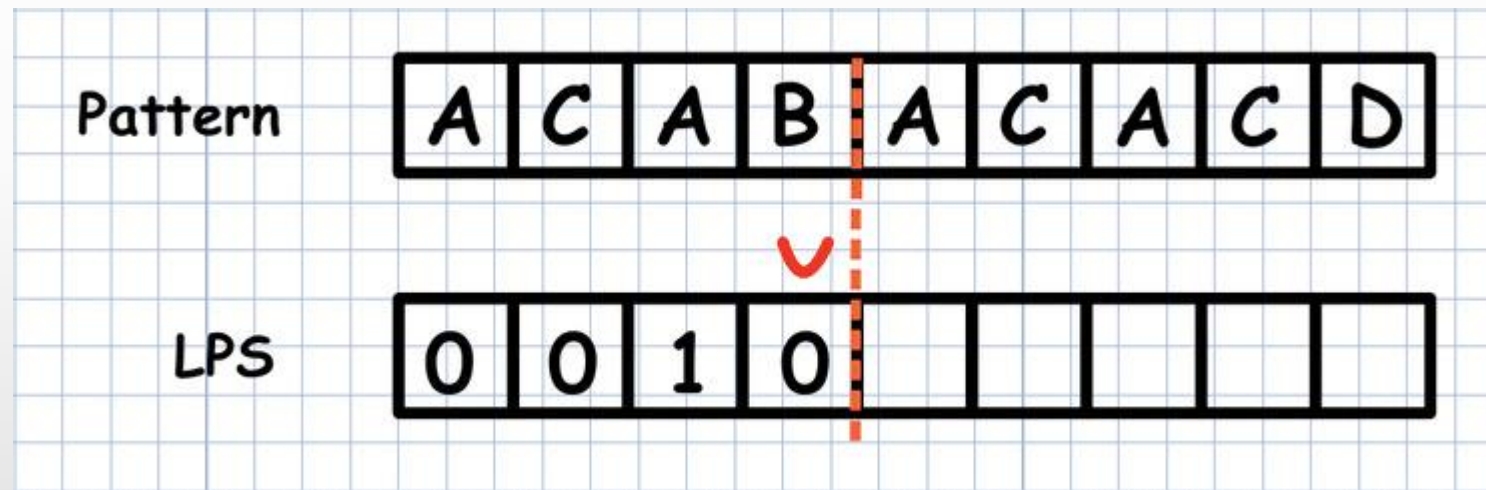

Knuth Morris Pratt

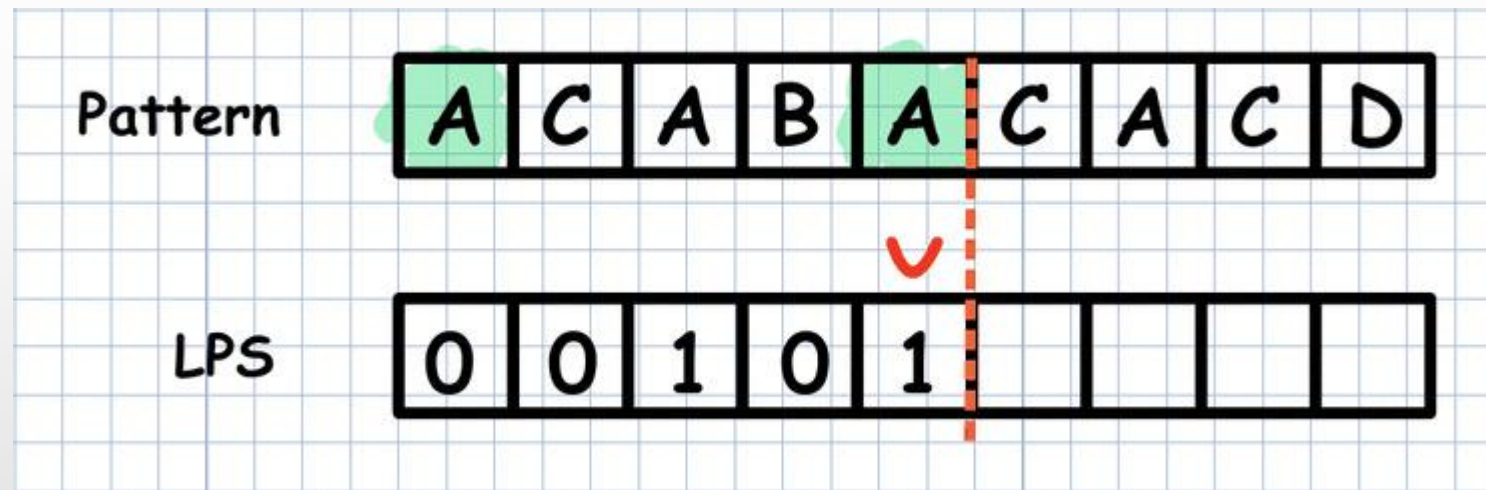

Knuth Morris Pratt

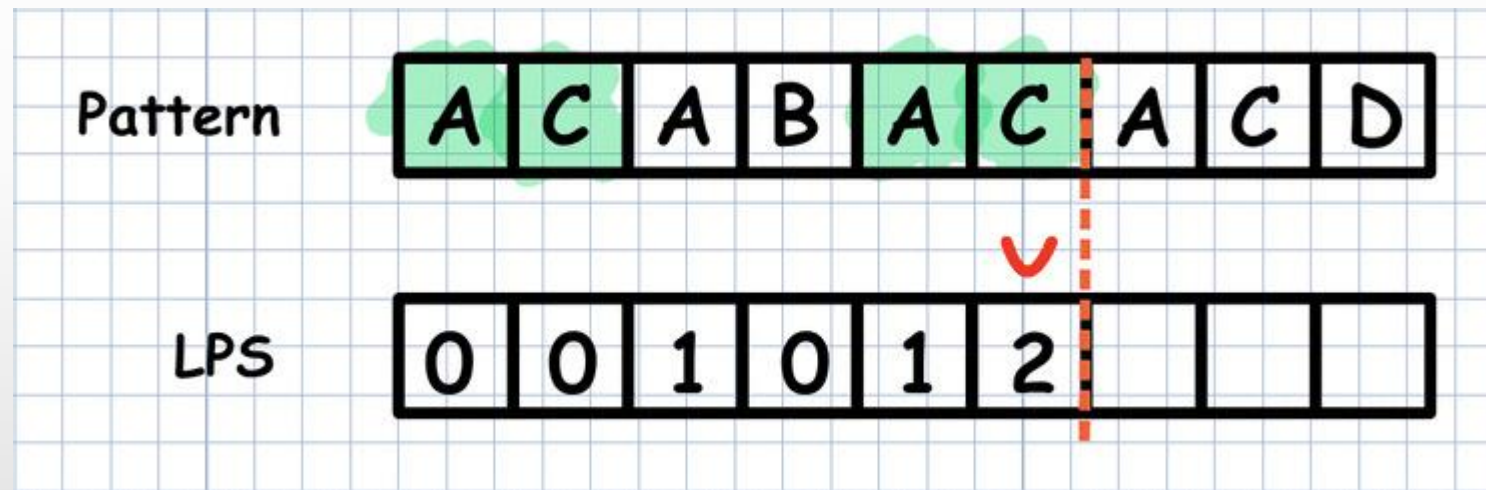

Knuth Morris Pratt

Knuth Morris Pratt

Knuth Morris Pratt

Pattern	A	C	A	B	A	C	A	C	D
LPS	0	0	1	0	1	2	3		

Knuth Morris Pratt

Pattern	A	C	A	B	A	C	A	C	D
LPS	0	0	1	0	1	2	3	2	

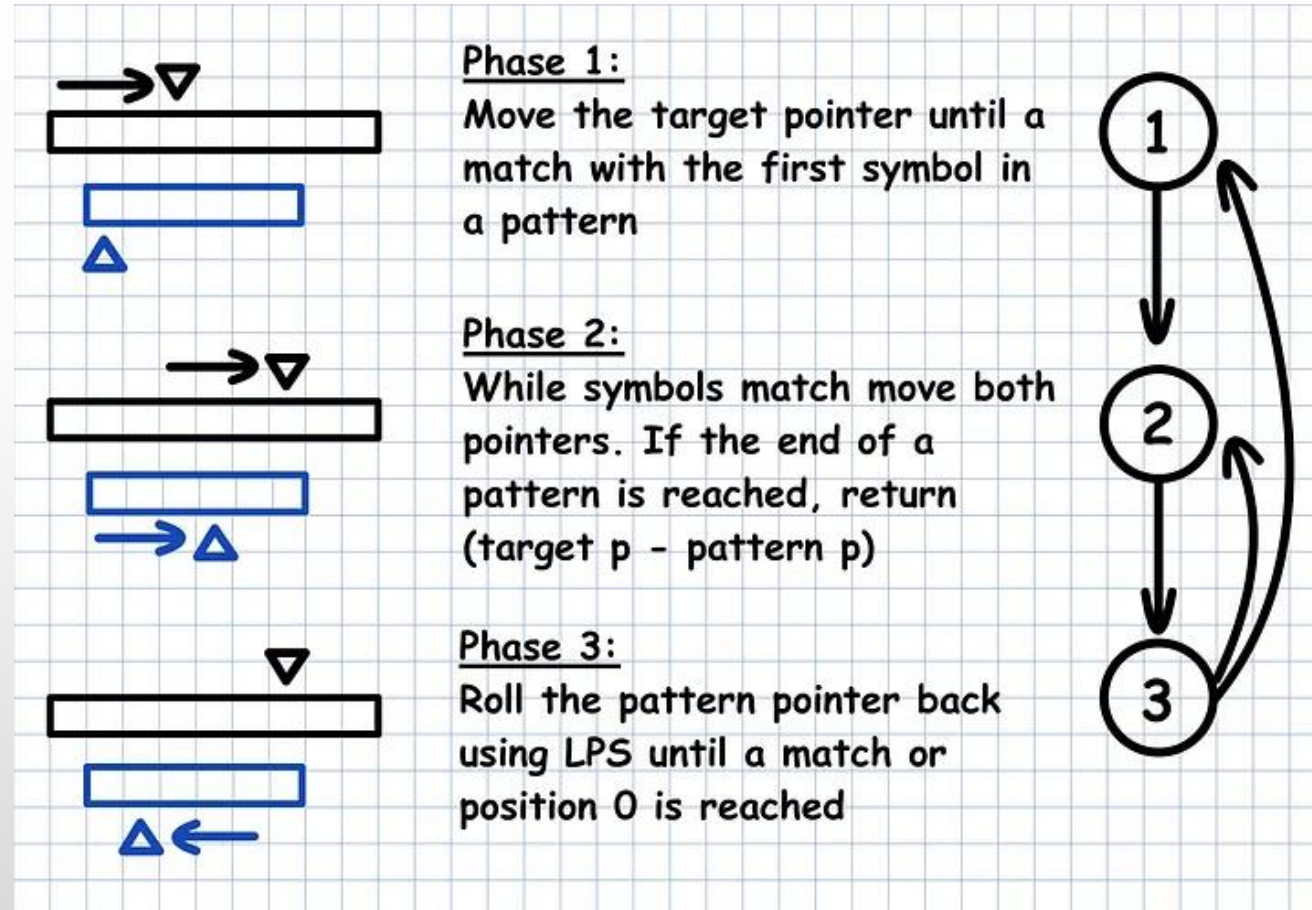

Knuth Morris Pratt

Pattern	A	C	A	B	A	C	A	C	D
LPS	0	0	1	0	1	2	3	2	0

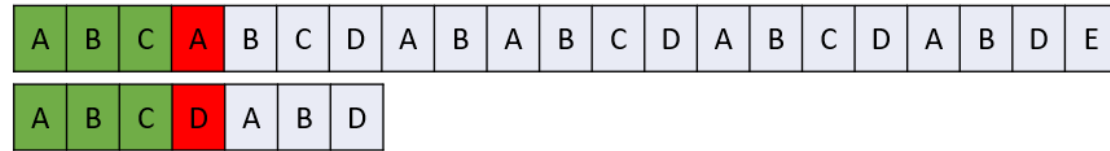
Knuth Morris Pratt

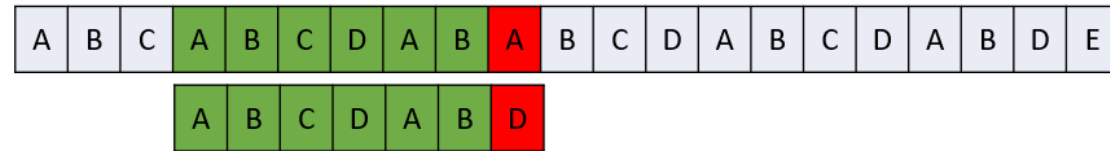

Knuth Morris Pratt

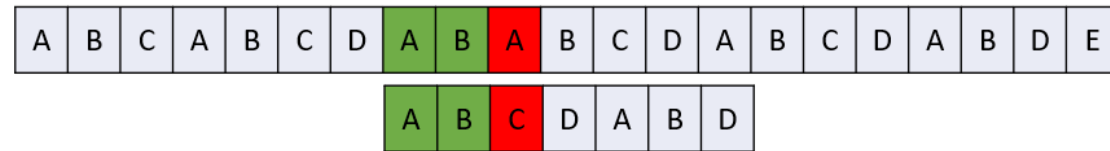
STEP 1

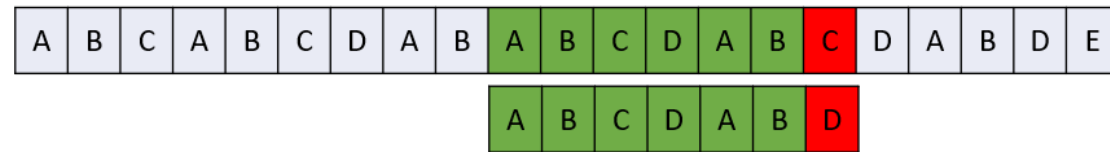
STEP 2

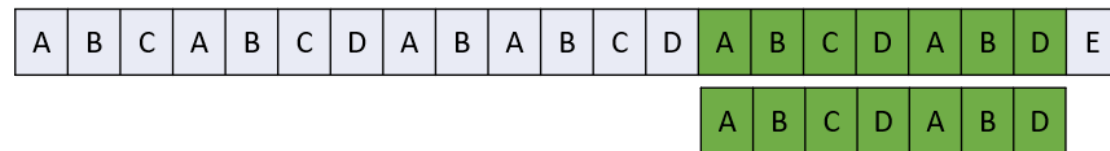
STEP 3

STEP 4

STEP 5

Boyer-Moore Algoritması

- Metin içinde belirli bir örüntüyü arar.
- *Robert S. Boyer* ve *J Strother Moore* tarafından geliştirilmiştir.
- Ortalama ve en kötü durumda $O(n/m)$ zaman karmaşıklığına sahiptir.
  - (n: metin uzunluğu, m: desen uzunluğu)

İşleyiş

- Ön İşleme: Örüntü içindeki her karakter için eşleşme durumunda geri dönülecek pozisyonları belirleyen bir tablo oluşturulur.
- Arama: Metin içinde örüntüyü ararken, eşleşmeyen karakterlerde tablodan yararlanarak geri dönülecek pozisyonlar hesaplanır.
- Eşleşme Kontrolü: Eşleşen karakterlerin tümü için örüntünün tam olarak eşleşip eşleşmediği kontrol edilir.
- Kötü Karakter Kaydırma Kuralı: Eşleşmeyen bir karakter varsa, örüntüdeki bu karakterin metindeki en sağdaki konumu baz alınarak kaydırma yapılır.
- İyi Sone Kuralı: Eşleşmeyen bir alt-dizgi varsa, örüntüdeki bu alt-dizginin metindeki en sağdaki konumu baz alınarak kaydırma yapılır.

Örnek

- Metin: "abccbaabccbaabcbcabbbababcabc"
- Desen: "abcbcabbbababcabc"
- Desen Tablosu:
  - a: 10, b: 8, c: 7
- Sonuç:
  - Pozisyon 12: "abcbcabbbababcabc"

Boyer Moore

H	E	L	L	O												
L	O		L	O	E	L	L	O		O		H	E	L	L	O

Boyer Moore

H	E	L	L	O									
L	O	L	O	E	L	L	O	O	H	E	L	L	O

Boyer Moore

HELLO
LO LLOELLOHELLO

Boyer Moore

HELLO
LO LLOELLOHELLO

Couldn't match, move on

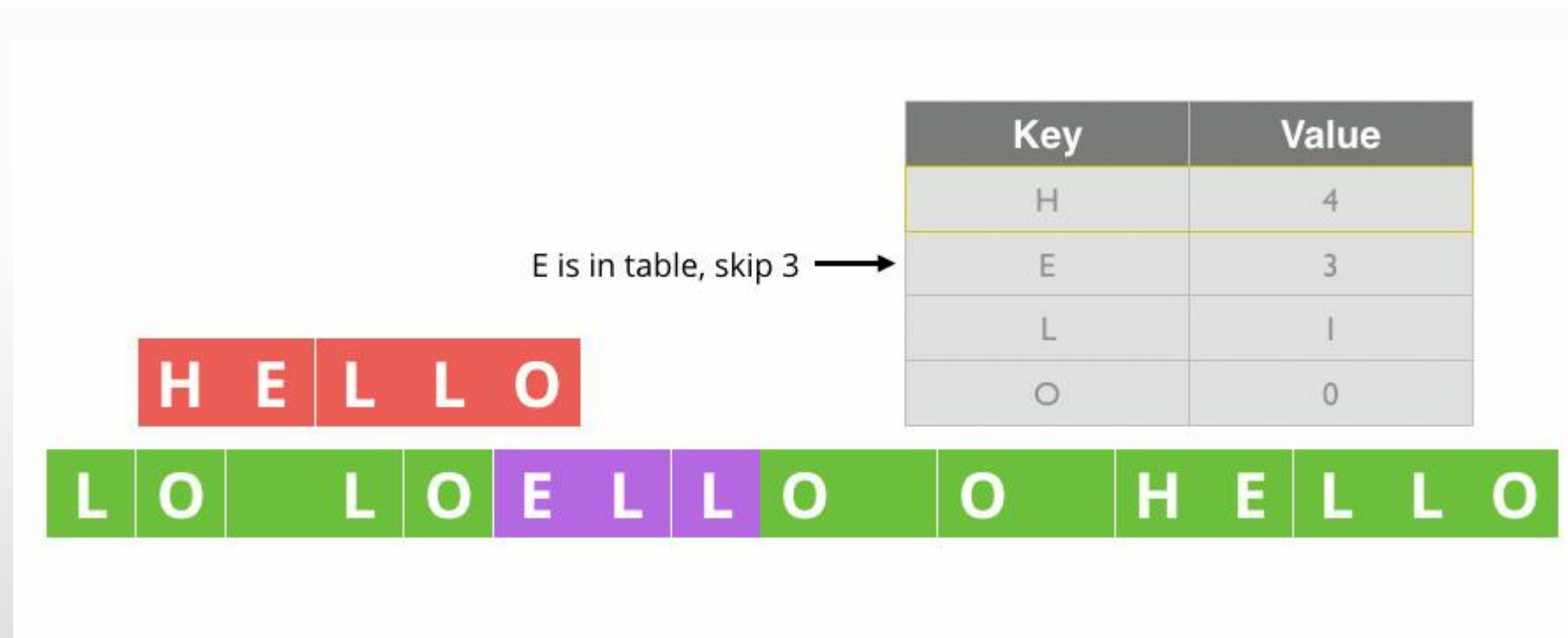
Boyer Moore

HELLO
LO L O E L L O O H E L L O

Boyer Moore

Boyer Moore

HELLO
LO LOELLO O HELLO

Boyer Moore

HELLO
LO LOELLOLO HELLO

Boyer Moore

HELLO
LO LOELOLO OHELLO

Boyer Moore

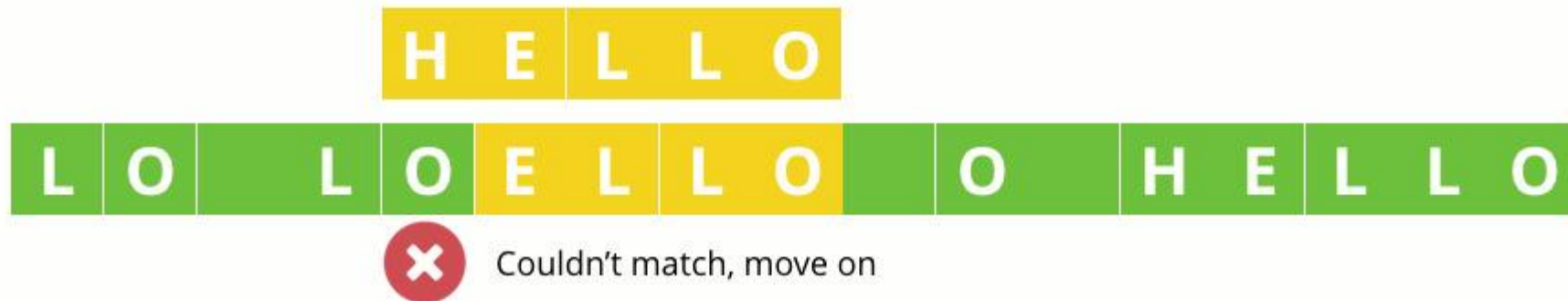
HELLO
LO LOELOLO OHELLO

Boyer Moore

HELLO
LO LOELLO OHELLO

Boyer Moore

Boyer Moore

HELLO
LO LOELLO O HELLO

Boyer Moore

HELLO
LO LOELLOLO HELLO

Boyer Moore

HELLO
LO LOELLOLO HELLO

Boyer Moore

HELLO
LO LOELLO O HELLO

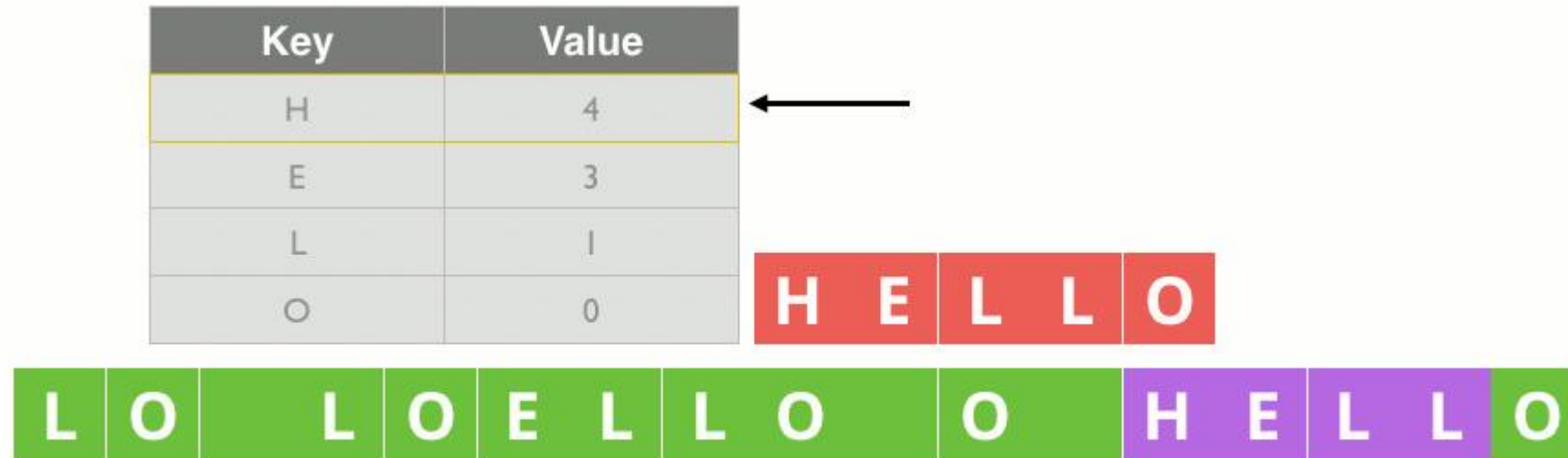

Boyer Moore

HELLO
LO LOELLO O HELLO

Boyer Moore

H is in skip table, skip 4

Boyer Moore

HELLO
LO L O E L L O O H E L L O

Boyer Moore

HELLO
LO L O E L L O O H E L L O

Boyer Moore

HELLO
LO L O E L L O O H E L L O

Boyer Moore

HELLO
LO L O E L L O O H E L L O

Boyer Moore

HELLO
LO L O E L L O O H E L L O

Boyer Moore

Diagram illustrating the memory layout of a C++ string. The string "HELLO" is stored in memory, with each character occupying a separate cell. The characters are 'H', 'E', 'L', 'L', 'O', followed by a null terminator '\0'.

Boyer Moore

✓ H E L L O
L O L O E L L O O H E L L O

Boyer Moore

Pattern

a	b	a	c	a	b
0	1	2	3	4	5

preprocessing the pattern

Last occurrence table

a	b	c	*
4	5	3	-1

* denotes any character not present in the table

Text

a	b	a	c	a	a	b	a	d	c	a	b	a	c	a	b	a	a	b	b
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

comparison counter → 1

1

a	b	a	c	a	b
---	---	---	---	---	---

2

a	b	a	c	a	b
---	---	---	---	---	---

3

a	b	a	c	a	b
---	---	---	---	---	---

4

a	b	a	c	a	b
---	---	---	---	---	---

5

a	b	a	c	a	b
---	---	---	---	---	---


```
preprocessing the pattern
```

* denotes any character not present in the table

Diagram illustrating the step-by-step construction of a Huffman tree for the sequence "a b a c a b". The diagram shows six rows of nodes, each representing a step in the merging process. The nodes are colored green for 'a', red for 'b', and white for 'c'. The numbers above the nodes indicate their frequency or weight.

- Row 6: 'a' (13) and 'b' (12)
- Row 7: 'a' (11), 'b' (10), 'a' (9), 'c' (8), and 'b' (7)
- Row 8: 'a' (15), 'b' (14), 'a' (13), 'c' (12), 'a' (11), and 'b' (10)
- Row 9: 'a' (18), 'b' (17), 'a' (16), 'c' (15), 'a' (14), and 'b' (13)
- Row 10: 'a' (20), 'b' (19), 'a' (18), 'c' (17), 'a' (16), and 'b' (15)

The sequence "a b a c a b" is shown at the bottom, with the nodes above it representing the Huffman tree structure at each step.

Rabin-Karp Algoritması

- Metin içinde belirli bir örüntüyü bulmak için kullanılır.
- *Michael O. Rabin* ve *Richard M. Karp* tarafından geliştirilmiştir.
- Ortalama ve en kötü durumda $O(n + m)$ zaman karmaşıklığına sahiptir.
  - (n: metin uzunluğu, m: örüntü uzunluğu)

İşleyiş

- *Hash*: Örüntü ve metin içindeki alt dizgelerin hash değerleri hesaplanır.
- Eşleşme Kontrolü: Hash değerleri eşleşen alt dizgeler karşılaştırılır.
- Doğrulama: Eşleşme olduğunda, karakter bazında doğrulanır.
- Kaydırma ve Yeniden Hesaplama: Eşleşme olmadığında, yeni bir alt dizge seçilir ve hash değeri yeniden hesaplanır.
- Tekrarlama: Tüm metin boyunca adımlar tekrarlanır.

Örnek

- Metin: "abracadabra"
- Örüntü: "cad"
- İşleyiş:
  - Hash Değerleri: Metin: "abr", Örüntü: "cad"
  - Eşleşme Kontrolü: Hash değerleri eşleşmez.
  - Kaydırma ve Yeniden Hesaplama: Yeni alt dizge seçilir: "bra"

Rabin Karp

V U A T S

$$\underline{5} + 1 = 6$$

T S

$$2 + 3 = 5$$

1

Values

$$U = 1$$

$$T = 2$$

$$S = 3$$

$$A = 4$$

$$V = 5$$

Rabin Karp

V U A T S

$$1 + 4 = 5$$

Spurious Hit

T S

$$2 + 3 = 5$$

2

Values

$$U = 1$$

$$T = 2$$

$$S = 3$$

$$A = 4$$

$$V = 5$$

Rabin Karp

V U A T S   3

4 + 2 = 6

T S

2 + 3 = 5

Values

U = 1

T = 2

S = 3

A = 4

V = 5

Rabin Karp

V U A T S

4

Values

$$2 + 3 = 5$$

Matched !

T S

$$2 + 3 = 5$$

$$U = 1$$

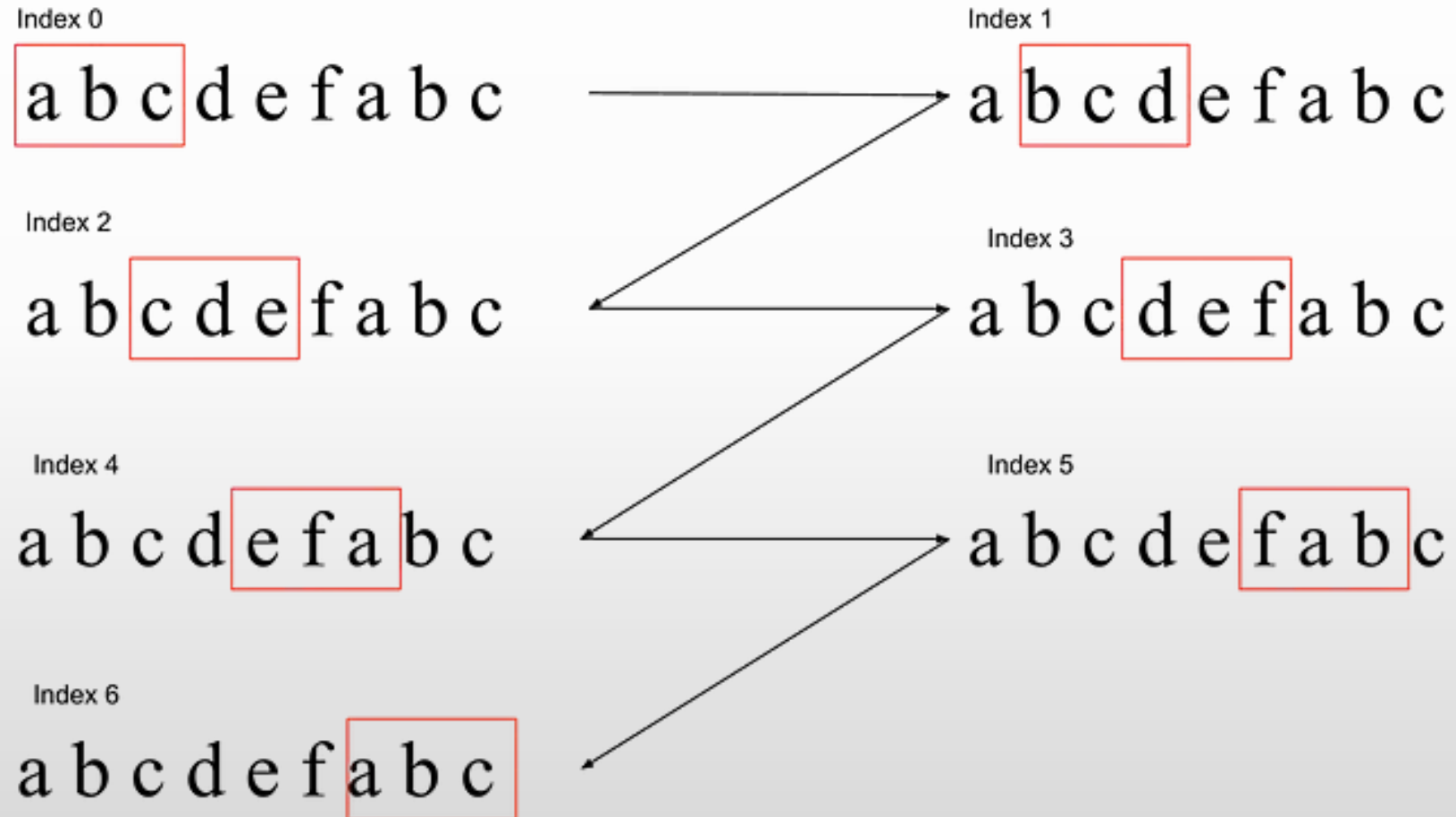
$$T = 2$$

$$S = 3$$

$$A = 4$$

$$V = 5$$

Rabin Karp

SON